

Locuinta Redactorului:
Cancelaria Redactiunii:
Strata Morariilor Nr. 13.

Morile nefrancate nu se voru
mai decat cu numai de la coresponden-
tii regulatii ai „Federatiunii”
intelligii transmis si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnal politiciu, literariu, comercialu si economicu.

Va esit Marti-a, Joi-a, Sambata si Domineca, demanetia.

Pretinut de Prenumeratii:
Pre trei luni . . . . . 4 fl. v.a.
Pre sase luni . . . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anul intregu . . . . . 15 fl.

Pentru Romanii:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/4
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. tapa tim-
brale pentru fiecare carte publicati-
one separatu. In Locul deschis
20 cr. de linia
Una exemplar costă 10 cr.

Iramidele dualistice, un'a in Pest'a, alt'a in Vien'a.

IX.

Nu e cuvintiosu de a acusă totu mereu numai soiulu magiaru de lacomia sa cea fără margini de a domn preste cele-lalte popore, trebuie să ne acusăm si pre noi însu-ne, ca in fine si noi să devemiu drepti in judecătile nostre. Noi însu-ne amu recunoscutu la tota ocasiunea si in totu tempulu prematr'a magiara si cualitatile ei cele escelinte de guvernă; noi amu invitatu pre soiulu magiaru de ne guvernă. Arciereii si conductorii de tote coloile s'au precipitatu pre intrecute sub sceptrulu magiaru; fiesce-care sub desclinite preteste s'au grabit u a scapă de legaturele cu natiunea, si a fugit in castrele magiare, alegandu unii politic'a de oportunitate si activitate in castre straine, ceea-l-alti actulu de incoronare, nesciindu, ori ne vrendu a vedea, că prin asistarea la intarirea legilor unguresci, sanctiunea sclavagiulu politicu alu natiunei sale, si recunoscu domnirea si supremat'a magiara. Acum spuneti-mi cine e acel stupidu, căruia oferindu-i-se dominirea netierurita d'in tote părțile, să nu se si impoternicesca de ea cu o promptitudine obrasnica? Magiarii au devenit, prin complimentele de supunere aieptate cu o levitate d'in tote anghiuurile, desmierdari, si in desmierdarea loru nu recunoscu alta legalitate de cătu volnicăloru propria. Cum să nu fia ei falosi si incredinti, candu auctoritatea e loru recunoscuta. In ochii natiunilor ignorante soiulu magiaru apare ca o fintia extraordnaria, nefalibila, singura menita de a distribui nesce drepturi, sub a căroru scutu să pota vegeta si resuflă natiunile. Natiunile ignorenti ducu rol'a imploratoriloru, si nu ducu rol'a impunetoriloru si resistetoriloru! De căte ori unu guvern se schimba, de atâta ori ele inundeza candu pre regele, candu pre omenii suiti la potere, candu pre corporile legalitative cu petitiuni si cu proiecte de lege. Acesta maniera neconstituionala e singura o dovada de nematuritate in politica, prin acesta manopera natiunile oprimate recunoscu legitimitatea acelei poteri, carea reprezentea pre soiulu domnitoriu, natiunile oprimate fiesce-căruia regimul inaugurat i dau poterea, lu-tienu legitimu, mai inainte de ce regimul li ar' fi datu garantiele, ar' fi asiediatu pre natiuni in drepturile loru constitutiunali.

Progresulu civilisatiunei e, că guvernemintele trebuie să proceda pasu in pasu, mani cu mani, si in armoria cu natiunile, pentru cari ele s'au erigatu; acele guvernemintele, cari se abatu de la acăstă procedura, cadu, si n'au neci o durata. Ce dobanda amu trasu noi d'in regimul Schmerlingeanu, daca acelui regimul au fostu nepotintiosu de a se susutien pe sine însu-si, si de a pastră incse drepturi date romaniloru! Lucru firescu, guvernemintele su-nepotintiose de a susutien nesce drepturi, ele au trebuita de a fi susutiente, ele au lipsa de concursulu si spriginulu toturor natiunilor. Natiunile si poporele sunt stapanete si domuele situatiunei si a eveneminteloru, si guvernemintele sunt servitori umili ai natiunilor si poporeloru. Datu-ai regimul magiaru aristocraticu dovedi de durata lui? E serisu in fruntea lui, că elu va dură in vecii veciloru, si că elu va fi potintiosu de a pastră in vecii veciloru nesce concesiuni date natiunilor nerecunoscute de elu de natiuni suverane si princiarii? — Natiunile ignorenti aici in Cislaitania facu aceea, ce alte popore civilisate in restulu Europei nu mai facu: ele recunoscu omnipotint'a, totu-de-un'a in guvernemintele radicate, in locu să recunoscă omnipotint'a iu ele însu-si. Ce dobanda, inca o data, ar' trage natiunile ignorenti d'in ne-

sce concesiuni date de regimulu presinte, daca altu regimul esită a-di mâne d'in majoritatea maiestrita a soiului magiaru nu le ar' recunosc, seu le ar' esecută intr'unu sensu intorsu, séu de cum-va domnirea soiului magiaru ar' incetă, si altu soiu ambitiosu si orbu ar' pervenit la domnire? **Nimica!** Ce invetitura tragemu de aici? Eca ce: că membrii perveniti la potere, si cadiuti la rondulu loru, se reintorc in obscuritatea de unde au esită, si că natiunile si poporele, maltratate ce e dreptu de acesti omeni cadiuti, remanu totu-de-un'a natiuni si popore, remanu corporatiuni morale, totu-dé-un'a menite de a suportă greutatile statului cu sangele si avere, si de a indepărtă gresielele comise de guvernemintele bancrostate. Mai tragemu inca si acea invetitura, că in seclusu lumineloru, guvernemintele nu sunt omnipotinti, si că ele numai pana atunci stau, pana candu opinionea publica le susutiene; in momentul'u, candu opinionea p. le si'esce să se retraga, d'in acelui momentu ele su-nimica si se pierdu in immensitatea omenimii maltratare. — Poporele si natiunile d'in contra sunt omnipotinti, ele sunt adeveratele columne ale statului; candu poporele bancroze si nu-si mai potu continua functiunile sale contineute in avere si in sange, atunci statulu cade in ruine, si se dissolve.

Asiă dara e o comedie politica si o ratecire, a recunoscu omnipotint'a in guverneminte, in Kerkápolyi si Horváth, séu in soiulu domnitoriu magiaru; e o simplicitate ca o parte constitutiva a omnipotintii statului adeca: romanii să imploreze drepturi de la slabatiune, adeca: de la guverneminte, Kerkápolyi si Horváth, séu de la soiulu domnitoriu magiaru. Se punem pe unu momentu: că unele părți constitutive ale omnipotintii statului, adeca romanii si slovacii inceata de a mai functiună cu avere si cu sangele, remanu inerte, neactive, apoi atunci să vedem pe Kerkápolyi si Horváth, pe soiulu domnitoriu magiaru si guvernul lui, cum voru face ca masin'a statului să se misce, să lucre, si să fia activa. Am avutu drepturi castigate pre calea petitiunilor de la alti omeni, de la altu soiu domnitoriu germanu, care au statu secle intregi in fruntea nu a unei diumetăti de imperiu, au cadiuti si drepturile romane! Eca dovada frapante, că guvernemintele, si unu singuru soiu domnitoriu suntu o slabatiune politica, si că drepturile castigate pe calea petitiunilor adeca: d'in gratia altor-u, n'au neci o durata, ele apunu cu mortea politica a guvernemintelor, si a soiului domnitoriu usurpatoriu! Dara, ce e ridiculu in acestu procesu politicu alu natiunelor ignorenti cu soiulu domnitoriu, Kerkápolyi si Horváth nu voiescu să devenimoi noi romanii neci acea, ce au voit u guvernul espirata schmerlingianu si soiulu domnitoriu restrinsu. Celu d'in urma inca ne au suferit, ca si noi romanii să compunem co-d'a unui parlamentu lungu austriacu poliglotu; Kerkápolyi si Horváth ince ne denega noue romaniloru si acestu onorul de a face co-d'a unui parlamentu lungu magiaru in cualitate de natiune politica, suverana si princiaria. Aceasta renitentia e o calamitate. Ce se facem, trebuie să suportăm si acesta intunecime grosa asediata pe ochii lui Kerkápolyi si Horváth, radiele soiului, carele pote fi falosu, că incalzesc unu seculu asiă umanu si luminatu, nu au prevalat a disipa negur'a undulanta in giurulu acestor capete falnice!

Dara acesta calamitate provenitoria d'in partea

lui Kerkápolyi si Horváth ar' fi cum ar' fi, ar' trece si acăstă calamitate, ca multe alte calamităti venite pre capulu nostru. Inse calamitatea cea mai lugubra e orbirea nostra, e trist'a lectiune, e experientă, că noi romanii nu ne cunoscem positiunea nostra in statu. Noi romanii totu acusăm pre magiari, că ei su-orbi si noi nu vedem, că si noi însu-ne inca suntemu orbi. Mai antăiu noi romanii totu petiționăm de la tote guvernemintele căte se perondeza. Lucru de risu! Să ajunga la potere si sasii nostri de aici orisibii, svabii, séu jidanii, romanii ar' pică pote intentatiune de a cersi drepturi politice si de la acesti omeni. **Drepturile nu se dau, ele trebuie recunoscute, ca o necesitate politica de statu, ca o maxima devenita adeverata.** Se dau ce e dreptu si drepturile, inse numai cu scopu, ca natiunile să fie intrebuintate de instrumente, ca guvernemintele să-si pota practisa nesce scopuri particulare, ca ele pe unu tempu indelungat să pota domni. A le manutienă ele nu sunt in stare. Cine le pote sustine? Le potu sustine numai natiunile aliate la oalta cu cementulu libertătilor publice. Dara neci nu jace in natură guvernemintelor a manutienă libertătile natiunilor; d'in contra guvernemintele se nesuescu totu-de-un'a, la tota ocasiunea, a le restringe. Ce dobanda amu avă noi romani de nesce concesiuni facute de Kerkápolyi si Horváth togma in sensu proiectului elaborat de romanii si serbi, séu de cum-va proiectulu intregu, asiă precum elu e conceputu de romanii si serbi, s'aru primi de Kerkápolyi si Horváth si de intreg'a potere legislativa si executiva presinte, — era poterea legislativa de astă-disolvandu-se, si realegandu-se era-si alta potere legislativa, astă d'in urma ar' denegă drepturile recunoscute de legislatiunea espirata?! Unde sunt Kerkápolyi si Horváth si membrii poterii legislativ si executive espirate, ca să apere fătu loru? Nicairi! Ei s'au retrasi in obscuritatea d'unde au esită! Dacetive popore neindreptatite, cereti ajutoriu de la poterea loru espirata, responsulu loru va fi nepotint'a loru politica, ca si nepotint'a lui Schmerling de a ajută noue romaniloru d'in Transilvania.

Asiă-dara nu ve amariti voi romaniloru d'in Ungaria si Banatu, că proiectulu elaborat de romanii si serbi nu s'au primi de Kerkápolyi si Horváth, pentru că elu numai pana-atunci ar' dură pana-candu acesti omeni ar' sta la potere; venindu altii la potere, proiectulu s'ar' restornă cu capulu in josu. Natiunea magiara suverana si princiaria nu l'ar' susutienă, că-ci dupa conceptulu ei de statu, i se restringu libertătile publice, ea atunci nu ar' potă navală in cete si poterea legislativa si cea executiva. Dara ca neci n'are tempu de a mai aperă si libertătile altor natiuni, ea e in destulu de ocupata d'a aperă libertătile sale fatia cu poterea navalitoria d'in susu, carea ese si se schimba d'in izvorele magiare; izvorele romane sunt seci. D'in izvorele romane nu ese neci o potere, de-ci aperatoriul naturalu lipsesc. Proiectulu natiunalitatiloru asternutu dietei magiare, e o cersire de la soiulu magiaru, e recunoscerea toturatului magiaru, si a minoratului romanu. Daca are soiulu magiaru si guvernul lui lipsa de noi romanii, atunci elu trebuie să cersiesca amicetă nostra si spriginulu romanu. Lucru bizaru, unu soiu domnitoriu să impartiesca drepturi! Unu soiu, care nu mai de eri a-l-alta eri au devenit domnii si liberi, Domnedieu mai scie prin ce intemplamente varie, si Domnedieu mai scie, pana candu elu va remane domnii! D' apoi cumu pote da elu drepturi, siguru e elu de durata esistintii sale domnitorie? Elu nu pote da drepturi! Să-i para bine, să fia indestulitul cu acelu sucesu, ca dominirea si libertătile să le pota sustine pentru elu însu-si, nu

sê mai dee si altoru-a drepturi! Éca ridiculousitatea națiuniloru, de a supune in soiulu domnitoriu magiaru o omnipotintia, nesce insusiri estraordinarie, pe cari elu nu le posiede. E usioru a impartî drepturi, dara e greu a le si manutienè! Schmerling si soiulu domnitoriu germanu inca au impartîtu drepturi romaniloru d'in Transilvani'a, dara nu le au potutu susutienè. Schmerling s'au reintorsu la obscuritatea de unde au esfătuit, si soiulu domnitoriu germanu au fostu silitu a impartî domnirea preste intregulu imperiu austriacu cu altu soiu magiaru, éra esfătuit d'in obscuritate, si a ne lapedâ pre noi romanii prada magiariloru, numai ca nemtiulu sê mai pota ave cátu de pucina domnire.

Ecă orbirea soiului domnitoriu magiaru! Soiulu magiaru éra vre a incepe de la inceputul secolelor barbare, elu vre a remanè suveran si princi fatia cu poterea asiediata in virfulu piramidei, si despota netiermuritu, necontrolatu fatia cu alte popore. Dara nu vede elu, câ pre aceste carâri au amblatu secle intregi alte guverne despotice, alte imperatîle si alte regate poternice, si in seclulu luminelor de acum s'au jignitu de sistemulu representativu, au trebuitu sê se inchine idolului- modernu, adeca: suveranitâtii natiunale, au trebuitu sê impartiesca poterea loru netiermurita cu tote poporele, ca se mai pota subsistâ si durâ imperatîele si regatele prin sprințului poporeloru domnitorie. Insu-si imperatulu Franciscu Iosifu au recunoscutu suveranitatea natiunala magiaro-germâna, ca sê fia sprinținitu in situatiunea dificila europeana. Insu-si Napoleonu celu mare, dupa reintorcerea sa d'in insul'a Elba, standu in fati'a unei coalitiuni europene formidabile, au recunoscutu suveranitatea natiunala, au dîsu cä poporulu intregu francesu trebue sê-lu ajute, sê-lu lumineze cu sfaturile sale cele sanetose in lupt'a cea mare generala, poporulu inse ca resplata va esigâ complet'a libertate. D'ace'a Napoleonu au si datu-o fără rezerva, s'au invoit u la tote: la discusiuni publice, electiuni libere, ministri responsabili, la libertatea presei; ast'a d'in urma a o innadusì, au dîsu Napoleonu celu mare, cä e o absurditate; in privinti'a necesitâtii unei libertati de presa nerestrinse, au fostu elu perfectu convinsu. Soiulu magiaru domnitoriu nu vre sê scia nimicu de tote aceste fatia cu noi romanii. Elu se cugeta pre sine destulu de luminatu si poternicu, ca cu sfaturile sale si cu poterile proprie sê-si susutienă suveranitatea natiunala si tronulu Majestâtii sale regelui Franciscu-Iosifu. Ce e dreptu soiulu magiaru domnitoriu poftesce de la noi romanii, ca sê-lu ajutâmu cu averile noastre si cu sangele nostru, tote aceste in cinste si daru, ca resplata inse nu ne dâ **nimicu**! Imperatulu Franciscu-Iosifu au recunoscutu suveranitatea magiara, i-au datu libertatea completa. Soiulu magiaru d'in contra nu vre a ni recunoscere noue romaniloru suveranitatea nostra natiunala romana. Asjâ-dara sê asteptâmu, éra nu sê cersim .

F O I S I O R ' A .

AGRICULTUR'A LA ROMANI.

D i s c u r s u

pentru deschiderea cursurilor de la scola de agricultura si silvicultura de la Panteleimonu.

Domniloru !

Simtu cea mai mare multiamire la inceputulu anului scolasticu, candu deschiderea cursurilor ve aduna d'in nou in pregiurulu catedreloru profesorilor dvostre. Vechiu profesore alu acestei scole, chiamatu mai pe urma la onorea de a o dirige, amu ajunsu sê me indentificu print'r'o simpatia reciproca cu dvostra. Credu cã toti acei-a, cari v'au precedatul, s'au convinsu — dupa cumu speru, cã sunteti convinsi si dvostra — cã totu personalulu invetiatoriu alu acestui institutu se intereseza adencu de totu ce poate contribui la desvoltarea dvostre morale si intelectuale, la dobandirea bunelor obiceiuri, fâra care invetiatur'a cea mai inalta nu are indestula valoare.

Asta-di, cu ajutoriulu lui Domnedieu, amu marea ferire de a inaugura alu noulea anu alu invetiamantului meu. Fiti convinsi, domniloru, că anii n'au facutu de câtu sê intaresca dragostea ce amu avutu de la inceputu ca sê imparte-siescu junimei romane, adunata in acésta scola, cunoșintiele ce amu dobandit u prin studiile mele. — Speru, domniloru, că, ca si pana acumu, voi ave bucuria sê constatu, că sciti a profită de lectiunile ce v'amu predat. Cu acést'a sperantia, rogu pre Domnedieu, ca sê ne dè poterea de a urmă pre calea ce amu apucat u, si a intarî in te-

drepturi **de la slabatlune**, să acceptâmu pana-atunci, pana-candu calamitatile proprie și adversitatatile voru invetiă pre soiulu domnitoriu magiaru, că langa piramid'a soiului domnitoru magiaru trebuie să se radice a dou'a piramida, a soiului domnitoriu romanu, și asiă mai departe: a trei'a piramida, a soiului domnitoru slovaceșcu.

(Va urmă.)

Independintia constituunale a Transilvaniei *).

II.

Este prea adeveratu, că la anul 1848, dietă de la Clusiu a adus o astfel numita lege de **unire**.

Spre a potè judecà valorea si validitatea acestei legi , este neaperatu a ni aduce aminte de chimer'a cea violenta a magiarismului, si de constitutiunea interna cea monstruosa a Transilvaniei.

Inca de pre la a. 1825, si-ivesce magiarismulu capulu său celu furibundu. Adeptii acestei chimere cresceau pre tota dîu'a si strigă cu poterea *bucinului ce va cutremură pamentulu la județiulu celu d'in urma*, precum dîce baronulu Vesieleni, strigă : suntemu amenintati de Germanismu , de Panslavismu si de Dacoromanismu : singur'a nostra mantuire este o tiera si o natiune unguresca mare si unita, său vomu peri de pre fati'a pamentului : o tiera unguresca, care fără Transilvania n'ar' avè intielesu nici viitoriu. Independint'a Croatiei, Slavoniei, a Transilvaniei, să se desfiintieze, aceste tiere să se intrupeze cu Ungaria : locuitorii acestoru tiere, Slavii si Romani, să se contopesca in Unguri. Altufeliu nu e mantuire. „Totu omulu să sia omu si Unguru“, cantau poetii , si poetii erau toti unguri. „Si d'in piestre trebue creati Unuri, si paricidulu ar' trebuì iertatu , numai pentru că e unguru“, inverià nenorocitulu conte Széchenyi.

Ungurii sperau, că precum s'au unguriti in cursul tempului, fruntasii aristocratiei slave și romane: de asemenea să arătă potențialul lor, primă scolare înalte și mai ales prin scolare satești și prin fagulintă de proprietărie, întregu poporul slav și român. Capul partidei ungurești din Transilvania, baronul Vesicleni celu orbu, pre la anul 1843, facuse un planu detaiat, care se și publică, planu de a unguri pre toti romani, în nu mai putin decât 0 ani.

O partidă turbată aristocratică, care mintea a fi democratică, punea totuște poterile pamantului și a le adului în miscare, spre a realiza asemenea utopii. Spaimă închipuită de Panslavismu și Dacoromanismu, spaimă ce singuri și-o creara, singuri și pare să intră din su și-o esageră, intarită încă și mai multu imaginatiunea entuziasmului asiaticu. Aceasta partidă ultramagiară agita în Transilvania totuște cu atât de multă ca și în Ungaria. În Transilvania însele magiașismulu dă de piede ce dacă nu de totuște neînvinse ară forte grele. Acestea erau : de o parte independenția tierei de Ungaria, erau de altă parte și cu deosebire, România, adeveratul popor alu tierei, care de si era deschis de la toate drepturile politice și civile, însele totuște acestuși popor și nu voia a se preface în unguri, pentru că nu deduse uitare originea sa cea

^{*)} A se vedè nr. 161 si 162.

nerele dvostre anime convictiunea , că invetiatur'a este celu
mai poternicu midilociu pentru desvoltarea iubitei nostre
patrie.

Inainte de a incepe cursurile noastre mi-am propus de a ve intretine astă-di, cătu mai pre scurtu, despre starea agriculturie la Romani. Dupa cum amu avutu onore de a o dîce cu ocasiunea distributiunii premielor d'in anulu acest' a inaintea M. S. Domnitorului, a dloru ministri si a onorabilului publicu, care a bine-voit u sê asiste la acăst'a solemnitate, descendinti ai celui mai mare poporu resbelnicu si agricultoriu d'in vechime, noi Romanii amu mostenit u multime de practice agricole, de sisteme de cultura de la Romani. In interesul istorici agriculturie nestre este bine, credem, ca sê aveam o idee despre starea agriculturie la Romani. Inainte inse de a trata acestu subiectu voiu dîce câte-va cuvinte a supr'a originei agriculturiei.

Cei d'antău locuitori ai globului, judecandu după aceea se vedem la selbaticii de astă-di, nu aveau nici o agricultură; ei trăiau cu productele naturale ale pământului; cu fructe și cu radecini. Alimentația vegetala înse, nefiindu suficientă să întrețină poterile fizice ale omului, animalul omnivor prin natură să, omulu de tempuriu a adăusut pe lângă plante și o alimentație animală, compusă în tempii primitivi din pesce și din venatul ce poate să-si procure prin arme și prin curse de totu felul. De tempuriu insocit de cane, omulu a gasit în cestu fidelu animalu unulu din acele mai prețioase midiloce pentru că să-si dobândescă hrana. Înlesnirea de a-si poate să-și face mai cu putenia munca trebuie să nutriri, a permis lui omului că să aibă momente de repausu. Înregistratul de Domneștiu cu intiegriția, a începutu pe data de 20 iunie, cum ar putea să-si amelioreze viața sa materială. Dîn cugetare în cugetare s-a juns să descopere, că domesticirea a o multime de animale

| innalta, nu uitase, că elu este adeveratulu mostenit
| alu Ardealului.

En sê cercetâmu mai de aproape constituiuinea interna a Transilvaniei.

Inca d'in cele d'autăie tempuri ce se asiediara ungurii, si mai tardi sasii, in Transilvania, incepura a-i de, poià pre Romani incetulu cu incetulu de mai tote drepturile tierei. In urmarea rescolei cele infricosiate dar' nenorocite a romanilor de la 1437, a supr'a ungurilor si a supr'a sasilor, ungurii d'impreuna cu secuii, cari de altmintrea totu unguri sunt, si cu sasii, tiesura o conjuratiune solemana spre apesarea comune si *sterpirea* romanilor. Terminul de *sterpire* este propriul terminu alu actului de unire de la 2 februarie 1438. — Acésta conspiratiune este asie numit'a „**unire a celor trei natiuni**.“ — Acésta conspiratiune a fostu fundamentulu constituutiunei interne a Transilvaniei pana in plin anulu 1848. — Acésta au desbracatu pre romani de tote drepturile. Conspiratiunea acésta permaninte in contra romanilor se intarià pre totu anulu cu jumate de credintia pana la a. 1848. In urmarea acestei conjuratiuni ungro-secuio-sasesci, Transilvania se imparti in trei teritorie, cari in tempulu din urma se numià si inca se numescou: **teritoriul ungarilor** (intru inceputu se numià teritoriulu nobililor); **teritoriul secuiloru**; **teritoriul sasiloru** (intru inceputu se numià si se mai numescou si asta-di **fundus regius**). In asie numitulu teritoriului ungurescu dominà asupr'a romanilor minoritatea aristocratilorunguresci; in fundulu regescu apesa pre romani minoritatea sasiloru; in teritoriulu secuiescu, secuui. Pre langa aceea cî legea recunoscea numai unguri, secui si sasi, asie numitele trei natiuni ale tierei, apoi recunoscea numai 4 relegiuni: catolica, calvina, luterana si unitaria, adeca relegiunile ce profesau acele trei natiuni legale. Forte nimeritu le califica unu insu-si unguru pre aceste-a trei natiuni si patru relegiuni, *de siepte pecate* a le Transilvaniei. Intru adeveru, acésta pecatosa treime, cine ar' crede, cî ea era o minoritate de cinei sute de mii de ungro-secui si 170 mii de sasi, fatia cu unu milionu si dimeteate de romani! Minoritatea era tier'a legală, din ea si esclusivu din ea se compunea guvernul tierei si diet'a tierei. Daca te-ai luà dupa legile ce facea acesta minoritate, apoi ungro-secuui si sasii erau singurii pamanteni (*regnicolae*) ai Transilvaniei; era despre romani éta ce ce dîce legea: „*Romanii se potereza in tiera pro tempore, pana candu va place pretul si pamanteniloru* (usque beneplacitum principum et regnicularum);“ si éra-si: „*Cu tote cî in tiera acésta neci natiunea romana, nice relegiunea ei nu este primita, totu-si pana candu se voru suserî pentru colosulu tierei* — propter regni emolumentum — *celul romanu să se tienă de urmatoriele s. c. l.*“ Intre altele urmeza unu articolu despre „*telharii de popi romanesci*.“ Prin altu Art. de lege numai romanii erau priti in tiera de a portà arme. Prin unu altu Art. de lege din constitutiunile Aprobate, „*romanii sunt trinsu opriti de a tienè cai, de a portà vestimente de pura veneta, de a portà nadragi, cisme, caciula dupla de fl., camesia de liniu*.“

Asiè dara nu erà de ajunsu câ legea considerare Romanî de straini în tier'a loru, desbracati de tote repturile, de suferiti pana la unu tempu si pana la

... fi unu midilou prețiosu de esistintia , pentru că ele i-ar
rocură laptele și carne , și l-ar scuti de acea truda a ven-
rei , care i absorbiă totu tempulu , și nu i permitea prin ur-
are ca să se urez in sfer'a inteligintiei. Domesticirea anima-
loru a fostu celu d'antâi inceputu alu agriculturei , si d'intr'.
s'a rezultatu acelu sistem de cultura numitu **pastora-**
u de către economisti , si care se compune d'in pasiunare si
escerea vitelor.

Dupa ce a ajunsu omulu să aiba asecureate vitele, a cătu ca pre langa nutrimentulu animalu să si asigure si pre lu vegetalul. Productele naturale, crescute de către d'insulă intrebuințiate in starea selbaticea, i-au procurat mai in urma cerealele. Negresițu că omulu și-a disu : pentru ce ore să domesticescu, se nu prasescă plantele dupa cum prasescă în malele? O data ajunsu la aceșta cugetare, omulu a si pur-o in lucrare. D'in acăst'a a rezultat inceputul unui altu temu de agricultura, care se numescă pastoralu micu, adica compusu d'in crescerea vitelor si cultur'a plantelor.

Aceste-a sunt, domniloru, cele d'antâiu doue stări ale agriculturiei; aceste-a sunt isvorele d'in cari s'au scutui mai pre urma tote sistemele de cultura despre care vi se vorbesce in cursurile dvostre. Se nu crede că ace'a ce ni se pare atâtù de usioru astă-di a fostu si la reputu; si dovedea este tempulu cătu trebue in dîile noastre, adu tote suntu nasocite, ca să civilisâmu popore, cari sună in starea selbatice. Incongiuratu de mii de dificultăti, enintiatu in fia-care minutu de fiercle selbatece, neculta, omulu primitivu a trebuitu să se trudescă tempu, si apu forte indelungatu, pana ce a ajunsu ca să pota descoperi pastori'a si plugari'a, crescerea animaleloru si cultur'a anteloru. Si apoi chiaru atunci să nu ve imaginati că avea

bun'a placere a ungurilor si sasilor; dar' apoi nedreptatei trebuia se adauga si batjocur'a si infami'a.

Mai adauge la tote acestea, cî romanilor nu era iertat a invetià carte. De abî pre la a. 1699 li se dede de la curte voia de a ambla la scola si a-si infinitat institute de invetiature. Inse si dupa acésta cu atât'a furia se opuneau ungurii desceptarei romanilor, in câtu in fapta nici acum nu li era iertat a ambla la scola. Intr'o cercetare facuta d'in porunca mai innalta pre la anulu 1721 la plangerea romanilor d'in tieantul Albei si alu Ariesiului se spunu tiraniele ce faceau boerii unguresci, mai ales Kemenciestii, cu romanii d'in acele părți: „cum nu-i lasa a merge la scola si daca scapa ore care la scola tu-aducu inderetru cu manele legate la spate: asié l'au adus pre seiorulu popei d'in Grindu de la scol'a d'in Clusiu si l'au pus la biboli boeresci, si dupa ce a fugit era-si d'in curte, ca se merg la scola, curtenii baronului Kemény l'au persecutat pana la ap'a Ariesiului, acolo a sarit in apa de frica.“

Cu chipulu acesta, in teritoriul ungurescu, romanii erau servii unei neinsemnate minorităti a ungurilor; in pamentul sasesc, servii unei neinsemnate minorităti a sasilor; in celu secuiesc servii secuiloru. Intre unguri romanulu si daca era nobilu, si nobili romani erau mai numerosi decâtungurii, numai dupa ce si renegă nationalitatea si relegejuna poate se apuce la ce-va. Astufeliu s'a ungurit aristocrat'a romana d'in Transilvania, Huniadestii, Mălatii, Telechestii, Nalatiestii, Mico, Iojicestii s. a. Intre sasi uici intr'unu chipu nu poate se ajunga romanulu la vre-o deregatorie, fia ori cătu de subordinata. Pre la anulu 1845 D. Secarianu, romanu d'in Brasovu, dupa ce fece cursulu de legi, rogă pre magistratulu d'in Brasovu, ca se-lu primresa de scriitoriu practicanu. Sasi nu voira nici decum. Se intinse procesu si procesulu ajunse pana la cartea d'in Vien'a, si chiaru pan' d'inaintea personei imperatului. Éta cum protestă tota sasimea: „sub cursu de siepte seculi — se dice in recursulu sasiloru către curte — de candu sara chiamati in tiera ospetii teutonici, tote deregatoriele publice le portara in poterea privilegielor esclusivu sasii, fara se fi apucat vredona in cursulu acestoru seculi, cari cuprindu 24 de generatii, neci macaru unu romanu la vreо deregatorie publica; deci se roga, ca nu cum-va in contr'a legilor si privilegielor aoperatorie intregitatei natiunei sasesci se ruineze si se se apese sasii prin ginta romana.“

Delegatiunile.

Siedintia prima d'in 16 noemvre a delegatiunii senatului imperialu.

Nainte de deschiderea siedintiei membrui delegationii tienura una conferintia, in care se decise, a consideră sesiunea presinte ca continuarea celei trecute; functionarii de mai multo remanu dura in posturile loru, si fiindu cî presedintele, contele Antoniu Auersperg nu vine la Pest'a, lu-substutesco vicepresedintele Kaisersfeld.

D'in partea regimului: Beust, Becke; capii sectiunilor: Hoffmann, Weninger, bar. Kraus, generalu maiorulu Benedek.

Presedintele: Maiestatea sa augustulu nostru imperatu a conchiamatu delegatiunea pre dîu'a de asta-di Noi i-am urmatu. Conformu legilor fundamentali nî-se va substerne bugetulu comunu. Ne-vomu grabi a ne implini detorin-

ti'a fatia cu imperatulu, cu imperiulu si cu comitintii nostri, de si puseiunea nostra in urm'a impregiurarilor a devenit forte grea.

Bar. Beust: Mie mi-este impusa detorint'a a salută delegatiunea in numele maiestatii sale. Noi ne adunam in Pest'a: presinti'a delegatiunii in locul acestu-a da dualismu lui una expresiune mai pregnata, credu inse, cî in acésta nu se afla debilitarea, ci intarirea sistemului. Eu celu putin amu convingerea acésta, si asiu dor ca si delegatiunea se fia petrunsa de acestu cugetu. — Ministrul presinta bugetulu comunu.

Presedintele propune antâia cetire a budgetului. (Se primește.)

Bar. Pratobevera propune se se alega una ce-misiune bugetaria de 24 membri; se primește si se face alegera.

Cu acestea se inchiaia siedint'a.

Substernerea ministeriului comunu

către on. delegatiune, prin care se presinta preliminariulu speselor comune pentru anulu de administratiune 1869 spre peretrate constitutiunala.

In urmarea prilejului impoteriri a maiestatii Sale c. r. apostolice, ministeriulu afacerilor comune substerne onor. delegatiuni in sensulu legii d'in 21 diecemvre 1867 preliminariulu speselor comune pre anulu de administratiune 1869, compusu sub influenti'a ambelor ministerie provinciale, spre pertratare constitutiunala.

Pre bas'a esperiintelor facute la pertratarea constituutiunala a bugetului primu, preliminariul de fatia i-s'a datu una forma care diferește in multe privintie de cea d'antâi.

Divergintile acestea se voru areta si esplica in substerneri speciale pentru fia-care statu singuratec.

Ministeriulu aviseza in genere la aceste substerneri detaliata, numai in privint'a statului ministeriulu de resboiu trebue notat, cî specificarea speselor s'a impartisit dupa grupele principale de economia, prin care viamentul intre grupele singurale se eschide, si prin urmare se face posibilu, ca economisarile eventuale d'in una séu alta grupa se se adauge tesaurului generalu de statu.

Preliminariulu cuprinde patru capitule:

- I. Ministeriulu de esterne.
- II. " resboiu.
- III. " finantie.
- IV. Control'a socotelor.

Capitulu I. Ministeriulu de esterne.

Spesele anului 1869 facu . . . . . 4.180,040 fl.
asié dara fatia cu bugetulu an. 1868 de . . . . . 4.263,221 „
se ecomiseza . . . . . 83,481 „

Economisarile acestea se voru efektui prin imputierea personalului directiunii centrale, prin regularea compitiunilor functiunilor diplomatici disponibili, si prin manipularea economica a speselor consulare.

Capitulu II. Ministeriulu de resboiu.

Recerintie ordinarie.

A. Armata . . . . . 72.250,000 fl.
B. Marin'a de resboiu . . . . . 7.491,877 „

Recerintie estraordinarie.

A. Armata . . . . . 6.593,798 „
B. Marin'a . . . . . 1.950,604 „

Sum'a: 88.316,279 „

Capitulu III. Ministeriulu de finantie.

Directiunea centrala	106,224 fl.
Cass'a centrala	20,040 „
Despartimentulu de contabilitate pentru cas'a centrala	16,998 „
Sum'a:	143,262 „

Statul pensiunilor.

Pensiunile ministeriului de esterne	288,670 fl.
" militarie ex camerali	1,200,000 „
" marine " "	16,600 „
" oficialilor si a sierbitorilor	130,163 „
contabilitati militarie centrale si marine	—
Pensiunile ministeriului de finantie	—
" curții supreme de contabilitate	—
	1,635,433 „
	1,778,695 fl.

IV. Control'a socotelor.

Curtea suprema de contabilitate	102,650 fl.
La olalta: 94,377,664 fl.	

Prisotele competitiei vamale a tierelor reprezentante in senatulu imperialu se pre-liminea cu	10,500,000 fl.
ale tierelor coronei ung. cu	1,487,000 fl.
Sum'a:	11,987,000 fl.

Subtragendu d'in aceste restituutiunile darei de consumu a tierelor d'in sen. imp. cu	3,000,000 fl.
a tierelor cor. ung. cu	1,060,000 fl.
remanu:	4,060,000 fl.
	7,927,000 fl.

Prin urmare sunt a se acoperi	86,450,864 „
Tierele d'in sen. imp. au	
a contribui 70%	60,515,465 fl.
" coronei ung. 30%	25,935,199 fl.

Specificari.

Ministeriulu de esterne.

(vedi nrulu 161 alu „Fed.“)

Ministeriulu de resboiu.

Recerinti'a ordinaria.

Directiunea centrala, deregatorie si anumiti rami de administratiune	2,704,985 „
--	-------------

Generali in sierbitiu la prilejul a curtei, oficiari de statulu maioru si superiori, garde etc.	145,522 fl.
---	-------------

Trupe:	
a) Comande mai inalte si staturi	1.442,944 „
b) Corpuri de trupa si spese generale	20,502,050 „
c) transporturi militare	255,714 „
Institutie militarie de educatiune	1,281,328 „
Magazine de provisie	573,651 „
" paturi	51,246 „
Comisiuni de montura	273,430 „
Instruminte de artilleria	3,193,160 „
Depozite pentru materialul de transportu	137,614 „
Materiale pentru pioneri	34,000 „
Administratiunile de edificari militare	2,812,245 „
Institutul militaru geografic	257,122 „
Institute sanitare militare	2,014,755 „
Pensiuni	10,521,643 „
Institute militare de corectiune	62,210 „
Confinea militaria	1,004,047 „
Spese diverse	222,075 „

in trei moduri: unii taiau spicile de la diumatatea paialui cu o cosa cu coda lunga; altii intrebuintau o cosa cu dinti ca ai secerii, in fine alii culegeau spicurile cu furca séu mai bine le smulgeau. Éta dar cî cositulu grâului, care nu exista la noi mai uicairi si care se recomenda ca unu progresu, era cunoscutu de către stramosii nostri.

Grâului se triera pre locu de boi si cu catari; mai in urma s'a introdusu tafalogelete, cari se pastreaza si pana asta-di in unele localităti. Ari'a se facea totu cum se face si pana asta-di. Unii d'entre cultivatori carau grâul a casa si lu-puncen in poduri. Iern'a candu nu aveau de lucru lu bateau cu mlaicu.

Grâului trieratu si venturat se pastra in vase mari de pamentu.

Egiptenii pastrau grâului in snopu, despre care nu facu nici o mentiune scriitorii romani; ace'a ce ne face se presupune, cî ei nu-i cunoscneau. Cartaginezii lu pastrau in gropi séu in pivnitie construite cu atât'a arte, cî si pana asta-di sunt admirate.

Animalele pentru lucru erau boii. Romanii de si aveau cai, in se intrebuintau mai cu sema la rosbelu. Boii se injugau tomai dupa cum se injuga asta-di la noi, adeca cî porta jugulu pe gât. Injugatur'a pre frunte era intrebuintata numai de către Cetti, de la cari a remas la Francesi si pana asta-di.

Agricultorii romani arau pamentulu forte desu; si daca era bulgarosu, arau in curmedislu. Dupa aratura se grăpa pamentulu cu greble mari, pana ce se potrivita bine si se mențină.

(Va urmă.)

inlesnirile nostre; ca se are, nu avea plugu, cî-ci plugulu a venit mai tardu, elu sgâri pamentulu cu petre si cu lemn si se pota acoperi sementi'a. Indestulu, domnilor, cî aceste nascociri au permis omului, ca se fia mai liberu si se pota cugetă. Vedeti dara, cî civilisatiunea, la care amu ajunsu asta-di, o detorim a celor modeste si primitive procederi agricole; cî-ci fărt vite si fărt cereale omulu ar fi si asta-di totu selbaticu. Acésta ve explica pentru ce agricultur'a a fostu tienuta in mare onore de către tote poporele; pentru ce pana asta-di mari si inic, imperatori si popore, marturisescu, cî ea este prim'a d'intro industrie, cea mai neaparata si celu mai securu isvoru de prosperitate pentru o tiera.

Acum, cî avemu o idea despre originea agriculturii, se trece la subiectul nostru, adica la starea agriculturii la Romani.

Amu trece preste limitele acestui discursu de desch

Provisiuni naturale	12,851,616 "
Vipulu ostasiloru	7,745,383 "
Montur'a si paturile	6,432,343 "
Remontare	904,917 "
Sum'a : 75,424,000 fl.	

A coperire.

Veniturile proprie ale armatei	3,174,000 fl.
Contribuirea statului	72,250,000 "
(Va urmă.)	

Delegatiunea dietei magiare.

Siedintiele delegatiunei magiare s'a deschis luni, 16 curinte, prin presedintele Paulu S o m s i c h, care salută cu putine cuvinte pre membrii delegatiunei și accentuă, că institutiunea delegatiunei este una esigintă a situației prezente.

D'in partea ministerului comune au asistat: Beust, Becke, baronul Orczy, Weninger și generalul-majord Ludovicu Benedek.

Mai antâiu se aleseră și se constituia urmatorile 4 comisiuni: 1) Comisiunea pentru armata de pe uscat; 2) Pentru marina; 3) Pentru afacerile externe; 4) Pentru afacerile financiare.

In lipsa de alte obiecte, siedint'a se disolve.

Dietă Ungariei.

Siedint'a camerei reprezentantiloru tienuta in 16 noemvre.

Presedinte: C. Szentiványi; notariu: Petru Mihályi. D'in partea guvernului: ministru Horváth, Eötvös, Lónyay.

Se autentica protocolul siedintiei trecute.

Petru Ráth presintia una petitiune d'in partea cetății Bud'a pentru construirea neamenata a liniei ferate Buda-Szöny.

Eötvös presinta intre aprobările camerei un proiect de lege relativ la procesele divorțiale provenitorie d'in matrimoniole miste. Se roga ca să se tiparesca cătu mai curențu și să se adreseze comisiunilor.

La dorint'a deputatului Kubá, ministrul Horváth promite că, după investigația recerută, va procede cu cea mai mare severitate contra judeului procesual d'in cotelu Tolna, Eduardu Szeniczey.

Se presinta una interpellatiune d'in partea lui Majthényi, adresata ministrului pentru aperarea tierei, în privința procedurorii, că s'a inrolat contră legii de înarmare d'in 1868 fetiori magiarii în regimintele de artilleria nemagiare.

Se va comunica ministrului respectiv.

Contele Lupu Bethlen presinta raportul comisiunii budgetarie cu privire la ministerul comerciului.

Bujanovics cetește raportul comisiunii centrali relativ la tarif'a vamale d'in Dalmatia.

Ambele se voru tipari.

Objectul discuției: Budgetul ministerului justitiei.

Carol Bobory se miră, cum că budgetul pentru tribunalele d'in tiera s'a preliminatu, ca-si cum procedur'a civilă, care astepta numai sanctiunarea suprema, nu s'ar pune numai decâtul in valore.

Ministrul Horváth răspunde, că la compunerea budgetului nu se pot primi de base una eventualitate.

Bobory multumescă pentru deslucire, însă nu pricepe cum s'a immultistu, încă înainte de organizare, lefele judeilor de la tabl'a regesca, denumiti cea mai mare parte fără de contra-semnare ministeriale?

Se votează testul.

Gabr. Várad y propune, ca cele 29,000 fl. de sub titlu 4 să se voteze pentru tribunalul d'in Szabiu numai in proporție cu tempulu sustinerei lui provisorie.

Se primescă.

Se cetește budgetul tribunalelor de I instantia d'in Pest'a, Dobritienu, Posoniu, Aradu, Eperjes si Soproniu.

Halmossy doresce, ca lefele oficialilor de la tribunalele cambiarie provinciale să se radice la 1,500 fl. Balt. Horváth, ministru alu justitiei, springesce propunerea, care însă se respinge.

Gregoriu Simay cere immunitatea subvențiunilor destinate pentru tribunalele cetăților d'in Transilvania. Berzenzey și-esprime mirarea, cum se potu asemnă Clusiu-lui 15,000 fl., panace Tergulu-Muresului se dotează numai cu 600 fl.

Mai vorbescu in aceasta cestiune Sigismundu Popu si Stef. Csiky.

Ludovicu Deák se plange, că cetatea libera regia Zelau nu s'a inscrisă nece intre cetățile libere regesce a le Ungariei, nece intre cele a le Transilvaniei. Aceasta cetate, înainte de a fi reincorporată Ungariei, s'a imbucuratu de subvenție d'in partea Transilvaniei. Nu de multu însă aceasta subvenție i-s'a luat. Se roga pentru unu salariu celu purtenu de 1000 fl.

Demetr. Horváth dede lamurirea, că Zelaulu nu s'a stersu d'intre cetățile Ungariei, și că in budgetu i-s'a destinat nu 1000, ci 4730 fl.

La votare se respingu propunerile lui Csiky si a lui Berzenzey.

Gabr. Várad y propune ca pusețiunea despre virementu, ne avendu nece unu intielesu, să se omita cu totulu.

Ministrul Horváth nu consente nece dacum cu accea propunere. Dupa una dispută destulu de lunga, camer'a nu adopta virementul intre pusețiunile aceluia-si titlu.

Pretratarea budgetului, in părțile sale preliminante pana acumă in secțiuni, se fini. Siedint'a se disolve. Siedint'a mai de aproape, mană.

Siedint'a cesei magnatiloru, tienuta in 16 noemvre, la 10½ ore.

Presedinte: Georgiu Majláth; notari: Majthényi si Iuliu Nyáry. D'in partea regimului: ministru Festetics, Wenckheim si in locu de ministrul comunicatiilor, Ernestu Hollán.

Se autentica protocolul siedintiei trecute.

La propunerea lui Antoniu Majláth, ministrul Wenckheim promite, că va interpreta reginei sentiamentele casei cu ocaziunea dilei sale onomastice.

Andreiu Paizs, ca notariu alu camerei reprezentantiloru, presinta proiectul de lege relativ la impacatiunea intre Ungari' si Croati'a, carele la propunerea lui Ioane Cziráky se pune in data sub discussiune. Cas'a lu-primescă preste totu si in detaliu. Nyári va incunoscintia camer'a reprezentantiloru despre acesta.

Ordinea dilei: Pertratarea actului de concesiune relativ la calea ferata Aradu-Temisior'a.

Vorbescu in favorul cestiunii Tomcsányi si Holland. Se primescă.

Presedintele impartește, că localitatea casei magnatiloru s'a datu delegatiunei pentru tempulu siedintelor sale. Siedint'a se inchide la 12½ ore.

Siedint'a casei reprezentantiloru tienuta in 17 noemvre.

Presedinte: Szentiványi; notariu Paiss. D'in partea regimului, ministrii: contele Festetics, Lónyay, Gorove, b. Eötvös;

Cetindu se protocolul, in urm'a rechiamatiunei lui P. Somssich, să indreptă asă: „că virementul va ave locu numai la pusețiunile de sub titlulu“ institutile disciplinari.

Presedintele face cunoșcutu camerei, că va rogă pre ministrul internalor, ca să impartește maiestatii Sale reginei gratulatiunile camerei, cu ocaziunea dilei sale onomastice, si că mane, 19 curinte, se va tienă servitul divinu cu privire la acesta impregiurare in beserec'a d'in cetate.

Cont. Nyáry, notariu alu casei magnatiloru, incunoscintiea, că procedur'a civilă s'a primitu cu modificatiuni, si comisiunea calei ferate Aradu-Temisior'a nestramutata.

Ordinea dilei: Tarifa vamale a Dalmaciei. Se primescă preste totu si in detaliu.

La pertratarea regulamentului camerei Vukovich voiescă ca verificarea deputatiloru să se determine prin lege.

Deák este de opiniunea, că regulamentul camerei rechama una precautiune mai mare decât confaptuirea legilor. Propune ca să se tramita sectiunilor.

Dupa una dispută mai lungă, presedintele propune ca aceasta cestiune să se pertrateze numai decât după siedint'a in sectiunile respective.

Siedint'a se inchiaia.

Siedint'a casei reprezentantiloru de la 18 noemvre.

Presedinte: Car. Szentiványi; notari Petru Mihályi si Andreiu Paizs.

Se autentica protocolul siedintiei trecute.

Carol Bobory interpelează pre ministrul comerciului in privința legei industriale, a carei-a presintare s'a fostu promisă inca pentru sessiunea presintă.

Gorove, ministru alu comerciului, declară, că proiectul de lege relativ la industria este gata, si că, la dorint'a camerei, se pota asterne. Inso d'in caus'a multimei agentilor, nu crede, că acestu proiectu s'ar potă decide inca sub durata sesiunei de fată. Prin urmare, camer'a nu poto decât să enuncie, că facerea acestei legi se va tienă de primele agende a le legislației viitorie.

Ordinea dilei: Portratarea proiectelor de lege relative la dările de castig u personale, vinu, si carne.

Celu d'antâiu se primescă preste totu si in detaliu; proiectul relativ la vinu si carne, cu putine modificatiuni.

Votarea definitiva s'a defiștu pro siedint'a de poimane.

Ordinea dilei: Statorarea budgetului pentru ministerul comerciului.

Gabriele Kemény cetește raportul comisiunii financiare; si propunerile comisiunii se primescă intru tote.

Varietăți.

* * (Multiamita publica.) Prin initiativ'a stimatului Domnu B. G. Popoviciu, comerciant inspectore si protectore alu fondului societății literarie-sociale „Romani'a“ si prin midlocirea mai multor stimati Domni au incurzu in favoarea societății următoarele oferte si adeca:

De la domnii: B. G. Popoviciu 75 fl. v. a., Eugeniu Ca-

rada 5 napoleoni; Georgiu Amanu 2 napol.; N. Manoil 10 fl. v. a.; Aleșandru Chitu, advocat 30 fl. v. a.; Naê C. Cacia 100 fl. v. a.; Nicolau Strambeanu 30 fl. v. a.; G. Petrescu 18 fl. v. a.; T. Milesu 5 fl. v. a.; Demetru Ghiculescu 2 napol.; Garabetu Anusie 2 fl. v. a.; Teodoru Gazanu 30 fl. v. a.; Vasiliu G. Pesiacow 40 fl. v. a.; Vasiliu G. Cancia 40 fl. v. a.; Nae G. Pesiacow 40 fl. v. a.; Lămburu Vasilescu 2 napol.; Ioane Cernatescu 2 galb.; Atanasiu Stologianu, advocat 50 fl. v. a.; Cristea Nedelcoviciu 1 galb.; Andrei V. Ionescu 2 galb.; Demetru Petru 10 fl. v. a.; Amdia Protopopescu 50 fl. v. a.; C. A. Dimonisie 10 fl. v. a.; Stanco R. Bechianu 1 napol.; Andrei Dertmanu 5 fl. v. a.; Miltiadu Costescu 5 fl. v. a.; Atanasiu Riosianu 20 fl. v. a.; Gen. Adrianu 60 fl. v. a.; Aleșandru Popoviciu 10 fl. v. a.; Locot. Gigartu 5 fl. v. a.; — apoi de la stimat. domn: Elen'a G. Adrianu 40 fl. v. a.; Aspasia B. G. Popoviciu 10 fl. v. a. — Sum'a: 7 galb., 12 napol., si 693 fl. v. a.

Prin colectantele D. Const. Aronovici au incurzu:

De la domnii: Georgiu Cosmoviciu 3 galb.; N. D. Teodoru 1 galb. — Sum'a: 4 galb.

Afara de aceste ofrande generose au mai incurzu brevi manu la cas'a societății:

De la domnii: N. Zavaczki 15 fl. v. a.; D. Simonu 10 fl. v. a.; Dem. Aug. Laurianu 5 fl. v. a.; Const. Leonardescu 1 galb.; Teodoru Sandu locot. 5 fl. v. a.; I. Lucaciu 5 fl. v. a. de la domn'a Mari'a Grunu 4 fl. v. a. — Sum'a: 1 galb. si 44 fl. v. a.

Sum'a totală face: 12 galb., 12 napoleoni si 737 fl. v. a.

Conformu conclusului societății „Romani'a“ exprimănu prin acesta generosilor contribuitori multiunita publica pentru patrioticie si marinimoselelor oferte. — Vien'a 1/13 noiembrie 1868. Stud. jur. Aureliu Muresianu m. p. presid. — Stud. phil. Paulu Tanca m. p. secretariu. Stud. med. Ioane Moga m. p. casieriu.

* * (Muraview redivivus.) In Austri'a — fia iertata — se continua persecutiunele cele mai crâncene in contr'a diurnalisticii opusețiunale. „Zvon“ si „Hlas“, două diurnale susținse in Prag'a, au reaparut in Vien'a, in sperantia, că acolo unde în domnescă starea exceptiunala voru ave mai multă libertate, dar s'a inselat, căci in Vien'a li-se confiscă toti numerii, chiar și in a două editiune, si in fine se susținseră de nou. Despre „Zvon“ se dice, că se va muta la Pest'a; ne temem, că nici aici nu va face negoție mai bune.

* * (Recipise postale) in limb'a polona s'a introdusu in Galitzia pre langa cele germane.

* * (Delegati senatului imperial) voru ave dile bune in Pest'a, căci aristocrația magiara acure d'in tote partile a-i trată cu banchete si serate.

* * (Cartea rosie) se va susține către de curendu delegatiilor; se dice, că contiene preste una sută de acte diplomaticice, cari partea mai mare se referesc la Romani'a, vr'o 20 trateza despre concordat. — Unu membru alu delegației magiare (Zsedényi) se dice, că va interpellă pre ministrul de externe despre agitațiunele d'in Romani'a in contr'a Ungariei. — Seraca Romani'a! magiarii se opintesc d'in respoteri să ti-insufle spaimă. Vediutu-ai tu si alti inimici si ai trecutu preste perile cu multă mai mari.

Sciri electrice.

Bucuresci, 13 noiembrie. Astă demanetia la 9 ore s'a sentită aici unu cutremuru veeminte de pamant, care a duratu mai multe secunde.

Bucuresci, 16 noiembrie. Principele Carolu s'a reintorsu in capitala de la posesiunea lui Brătianu, „Romanul“ dechiară, că in casul candu s'aru adevără scirea despre revisiunea tratatului de Parisu, Rusia inca aru potă pretinde modificatiunea unor dispusețiuni ale acestui tratat.

Bucuresci, 17 noiembrie. Rosetti e alesu primariu alu capitalei.

Florentia, 16 noiembrie. „Italie“ scrie că Mazzini zace morbescu in Lugano; Dr. Bertani n'are sperantia de a i-potă mant